

DE DOOPBEDIENING IN DE FONTEIN

ACHTERGRONDEN EN TOELICHTING

Secretariaat: Drapeniersdonk 353, 7326 AN Apeldoorn
Website: www.defonteinapeldoorn.nl

Geloofsgemeenschap 'De Fontein'
Protestantse Gemeente Apeldoorn

Inhoud

Inleiding.....	3
Hoofdstuk 1: Aspecten van de doop	4
De doop als gave	4
De doop als antwoord.....	4
Volmacht om te dopen	5
De werking van de doop.....	5
Hoofdstuk 2: Twee dooptradities en hun geschiedenis	6
Twee dooptradities	6
De Protestantse Kerk	6
Hoe spreekt de bijbel?.....	6
Verdere geschiedenis	8
a. De vroege kerk.....	8
b. Latere eeuwen.....	8
c. Reformatie en radicale Reformatie.....	9
d. Latere ontwikkelingen.....	9
Hoofdstuk 3: Gesprek tussen de tradities	11
Hoofdstuk 4: De eenmaligheid van de doop en overdopen.....	13
Hoofdstuk 5: De doopbediening in De Fontein.....	14

Inleiding

Nadat we in 2015 met elkaar hebben gesproken over het sacrament van het Heilig Avondmaal hebben we ons vanaf begin 2016 verdiept in het sacrament van de Heilige Doop. Zo hebben we tijdens de gemeenteavond op 19 april ingestemd met het voorstel van de Kerkenraadscommissie waarin zuigelingendoop en volwassendoop beide zowel mogelijk als gewenst zijn. Sindsdien zijn er diverse baby's in De Fontein gedoopt.

Deze notitie is bedoeld om de achtergrond van dit beleid duidelijk te maken. Het is bedoeld als studiemateriaal en kan ook helpen voor nadere bezinning op het onderwerp en wellicht ook om de eigen gedachten van hen die voor de keuze staan hun kind al of niet te dopen aan te scherpen.

In deze notitie zullen we uiteraard ons verhouden tot de doopopvatting in onze eigen kerk¹. Trouw aan ons credo *geworteld in Schrift en Belijdenis, verbonden met Christus en zijn evangelie, levend in de vrijheid van de Geest* luisteren we naar wat er in het Nieuwe Testament is geschreven over de doop en hoe er tijdens 2000 jaar kerkgeschiedenis is omgegaan met dit Bijbels getuigenis.

Chiel Egberts
Steven Lobregt
Ds. Arjan Plaisier

Hoofdstuk 1: Aspecten van de doop

We hoeven de doop niet te 'ontrafelen': het water van de doop en de doophandeling spreken hun eigen taal. Toch mogen we er met elkaar wel aspecten aan ontdekken, die iets van de rijkdom ervan doen oplichten. We putten daarbij uit de Bijbel en de traditie.

De doop is een gave van God en tegelijk een handeling van de mens. God geeft de doop en de mens laat zich dopen of laat zijn of haar kinderen dopen. Het is altijd deze twee-eenheid die in de doop tot uiting komt.

De doop als gave

- De doop gebeurt 'in de naam van de Vader, de Zoon en de heilige Geest'. Daarmee wordt de *verbondenheid van de dopeling met de drie-enige God* uitgedrukt en bevestigd. God de Vader, de Schepper van hemel en aarde die onze Vader wil zijn; Jezus Christus, de eniggeboren Zoon die ons verlost; de heilige Geest die in ons werkt en ons laat groeien in geloof en werken.
- De doop is in het bijzonder een *verbondenheid met Christus*. We worden gedoopt 'in de dood van Jezus'. Dat wil zeggen: ons oude menszijn gaat onder in de dood van Christus, wij sterven met Christus, om dan ook met Hem op te staan en een nieuw leven te leiden (zie Rom. 6:1-4 en Kol. 2:12). Ook de uitdrukking '*bad van de wedergeboorte*' (Titus 3:5) duidt op dit mysterie: de doop wordt verbonden met 'een nieuwe geboorte'.
- De doop is een doop met water, waaraan de idee van *reiniging en vergeving* is verbonden. De doop 'wast niet het vuil van het lichaam maar het is een vraag van God om een zuiver geweten.' (1 Petr. 3:21). De doop 'tot vergeving van zonden' die al in de doop van Johannes een duidelijke rol speelt, komt ook terug in de 'christelijke' doop.
- De doop is het teken van inwijding in de gemeenschap van de volgelingen van Jezus en *inwijding in het lichaam van Christus*. Niet voor niets wordt de doop in Matth. 28:19 direct verbonden met 'maak alle volken tot mijn leerlingen'. De doop markeert de overgang van een leven buiten de geloofsgemeenschap en zonder Christus naar een leven met Christus en als lid van het lichaam van Christus. Het is een teken dat duidt op een radicale overgang. Het is daarbij bijzonder dat we lijfelijk gedoopt worden. Zo voorkomen we dat het geloof iets wordt dat alleen 'tussen de oren' zit. We worden door een lijfelijke doop deel van het lichaam van Christus.

De doop als antwoord

De doop is verbonden met geloof. Het is een handeling van de kerk die gedaan wordt in de *geloofsgemeenschap*. De doop is zelf een belijdenis en wordt daarom ook altijd omgeven door een belijdenis. Daarom zien we dat elke keer wanneer er gedoopt wordt, het geloof een onmisbaar element

vormt. De kamerheer uit Ethiopië gelooft het evangelie van Jezus Christus en wil daarom gedoopt worden (Hand. 8:36). De gevangenisbewaarder uit Filippi wordt gedoopt nadat hij tot geloof in Jezus is gekomen (Hand. 16:31,33).

Volmacht om te dopen

De doop wordt bediend door hen die daartoe de opdracht hebben gekregen: de apostelen en later de 'opvolgers' van de apostelen. Er wordt dus niet zomaar op eigen houtje gedoopt. De doop is weliswaar niet van de kerk, maar het is wel een handeling door de kerk. Het is verheugend dat kerken elkaars doop erkennen. Vroeger gebeurde dat niet, waarmee toch de verdenking bleef hangen dat de doop wél van een kerk was. Een spannende vraag blijft wel of die erkenning van de doop ook zal kunnen plaatsvinden tussen 'gevestigde kerken' (Rooms-Katholieke kerk, orthodoxe en protestantse kerken) en pinkster- en baptistenkerken.

De werking van de doop

De doop is niet een magisch middel, alsof deze zou kunnen werken los van het geloof. Tegelijk is de doop meer dan een plaatje bij een tekst. De doop doet ook wat. De doop is immers een sacrament, een genademiddel. Er is sprake van een '*doopgenade*'. De doop, in geloof ontvangen en bediend, is instrument van een nieuwe geboorte, namelijk een leven met Christus die zich verbindt met de gedoopte mens, zodat omgekeerd deze gedoopte mens met Christus verbonden is. Deze genade wordt eenmalig geschonken, maar duurt een leven lang. Daarom herinnert Paulus aan de doop. Kan deze genade ook verspeeld worden? Ja, ook deze genade van God kan worden ontkend in een leven zonder God. Kan deze genade ook zonder de doop gegeven worden? Ja, want God is vrij en de Geest waait waarheen hij wil. Toch heeft God aan de doop deze betekenis en werking gegeven. Als God deze twee heeft samengevoegd, moeten wij ze niet scheiden.

Hoofdstuk 2: Twee dooptradities en hun geschiedenis

Twee dooptradities

In het christendom zijn er twee tradities met betrekking tot de doop te ontwaren. Er is een traditie waarin behalve volwassenen ook kinderen worden gedoopt. Deze traditie is oud. Hoe oud is een onderwerp van discussie, maar in ieder geval is het een traditie van eeuwen. Volgens deze traditie is de doop aan kinderen niet een 'halve doop'. Het gaat om een hele doop, dus een doop waar ook geloof mee gepaard gaat. Een kind wordt immers 'in geloof' ten doop gehouden en de doop vraagt bij het opgroeien om een geloofsantwoord en belijdenis van het kind. Daarom hoort bij deze doop ook de navolgende geloofsopvoeding. Volgens deze traditie drukt de kinderdoop uit dat de genade van God ook de kinderen omvat, ook al is op het moment van de doop hun geloof nog niet zichtbaar. De andere traditie is er één waarin uitsluitend diegenen worden gedoopt, die bewust gelovig zijn en een keuze voor de drie-enige God hebben gemaakt. Dit wordt wel de traditie van de doop op (persoonlijke) belijdenis genoemd. De vertegenwoordigers van deze traditie stellen dat in het Nieuwe Testament uitsluitend deze doop wordt geleerd en gepraktiseerd en dat dit ook in de vroege kerk niet anders was. Zij nemen afstand van de praktijk van de kinderdoop. Kerken die deze dooppraktijk expliciet voorstaan, zijn ontstaan vanaf de 16^e eeuw. Het zijn doopsgezinden en baptisten en (vanaf de 19^e eeuw) de pinksterkerken. Zij onderstrepen de verbinding van doop en geloof van de dopeling.

De Protestantse Kerk

De Protestantse Kerk in Nederland staat in de eerstgenoemde traditie. Er is daarom naast de doop van volwassenen ruimte voor de doop van kinderen of zuigelingen. Tot op de dag van vandaag is de kinder- of zuigelingendoop de meest voorkomende doop. In veel gemeenten van de Protestantse Kerk (niet in allen) zijn echter ook gemeenteleden die doop op persoonlijke belijdenis voorstaan. In een behoorlijk aantal van deze gemeenten wordt deze opvatting erkend en bestaat er daarom naast de praktijk van de kinderdoop de praktijk van het opdragen van kinderen.

Hoe spreekt de bijbel?

De meeste Evangelieën beginnen met Johannes de Doper. Hij roept iedereen op om zich te bekeren en zich onder belijdenis van zijn zonden te laten dopen in de Jordaan, waar veel water was. Duidelijk was dat die doop het begin zou zijn van een ander leven, een leven waar gegeven werd aan behoeftigen, waar soldaten tevreden waren met hun soldij, en waar koningen niet zo maar konden doen wat zij wilden. Het is niet waarschijnlijk dat onder de dopelingen van Johannes zich ook jonge kinderen bevonden.

De 'christelijke' doop moet van die van Johannes worden onderscheiden. In het Nieuwe Testament wordt een aantal keren verteld over de doop van volwassen mensen. Zij komen tot geloof in Christus. Een indrukwekkend voorbeeld zien we in Handelingen 2: Op de Pinksterdag werden 3000 zielen toegevoegd die zich lieten dopen. Duidelijk is dat berouw, belijdenis en geloof verbonden zijn met de

doop. In de woorden van Petrus: *Keer u af van uw huidige leven en laat u dopen onder aanroeping van Jezus Christus om vergeving te krijgen voor uw zonden. Dan zal de heilige Geest u geschonken worden.*(2:38).

Andere voorbeelden van dopen zijn hierboven al gegeven. Denk aan de kamerheer uit Ethiopië, die het evangelie hoort verkondigen en daarom de doop begeert (Hand. 8:36) of aan Cornelius die nadat hij het evangelie heeft gehoord en de heilige Geest heeft ontvangen wordt gedoopt (Hand 10:47).

In al deze gevallen wordt de doop gekoppeld aan het moment van bekering, geloof in Jezus en toetreden tot de christelijke gemeente. Het gaat steeds om mensen 'van buiten' die zich voegen bij de kerk als het lichaam van Christus.

Niemand kan ontkennen dat de doop zoals deze in het Nieuwe Testament wordt verhaald, in de eerste plaats van toepassing is op volwassenen. Dat valt ook te verwachten: het zijn volwassenen die zijn toegetreden tot de kerk, zowel Joden als heidenen. Ook wie ooit als kind besneden is, heeft zich laten dopen: immers, de gemeente van Jezus Christus is een nieuwe gemeenschap, gegrond in de dood en opstanding van Christus. Besneden of onbesneden is niet langer een relevant gegeven. Hoe dan ook: Het Nieuwe Testament beschrijft de geschiedenis van de eerste generatie christenen.

De vraag is: zijn er in het Nieuwe Testament ook aanwijzingen voor de doop van zuigelingen of kinderen? Ofwel: zijn er aanwijzingen dat de doop ook toepasbaar is op kinderen? De meningen zijn hierover verdeeld. Kerken waarin de kinderdoop wordt gepraktiseerd wijzen op de volgende elementen:

- De houding van Jezus ten opzichte van de kinderen. Zij horen net zo goed bij Jezus als de volwassenen. Waarom zou hen dan ook niet de genade van de doop gegeven worden? Jezus stelt een kind in het midden en zegt dat als je niet wordt als een kind, je het koninkrijk van de hemel niet kan binnengaan (Matth. 18:4). Moeten we dan uitgerekend de kinderen van gelovigen het sacrament van het koninkrijk onthouden? 'Wie in Jezus naam één zo'n kind bij zich opneemt, neemt mij op'(5). Kun je dan volhouden dat 'één zo'n kind' beslist niet de doopgenade mag ontvangen? Wanneer de doop van kinderen zo geproblematiseerd wordt, maken we van het christelijk geloof iets voor volwassenen en doen we net alsof gelovige volwassenen dichter bij Jezus staan dan hun kinderen.
- De doop van de gevangenebewaarder, die gedoopt werd 'met al zijn huisgenoten' (Hand. 16:33). Ervan uitgaande dat niet alle huisgenoten een gelijke bekeeringservaring als de gevangenebewaarder doormaakten, klinkt hier als het gaat om de doop een zeker collectief element door. Het is zeer wel mogelijk dat ook kinderen tot de huisgenoten behoorden.
- De idee dat het heil nooit exclusief op individuen is gericht. De lijn van het Oude Testament, waarin de enkeling onderdeel was van een volk en dat God met zijn volk een weg is gegaan, breekt niet ineens af in het Nieuwe Testament. De gemeenschap rond Christus is wel een nieuwe gemeenschap, maar die is niet ineens individualistisch. Kinderen van gelovigen delen in de genade die aan gelovige ouders is geschonken, ook al vraagt dat bij het opgroeien om een eigen geloofsgeschiedenis.

Een simpel antwoord op de vraag naar de legitimiteit van de kinderdoop op grond van het Nieuwe Testament is niet te geven. Er is een duidelijk verband tussen doop, verbondenheid met Christus en geloof in de Heer. Dat is en blijft 'de klare wijn' die het Nieuwe Testament schenkt. Geloof is onmisbaar voor redding en de doop als teken en voertuig van de redding is verbonden met dit geloof.

Wordt er echter met zoveel woorden gesteld dat het individuele geloof van de dopeling altijd voorafgaat aan de doop? Kan het ook niet volgen? Bovendien: wat weten we eigenlijk over het geloof van kinderen? Kloppen onze 'volwassen' voorstellingen in deze altijd wel?

En: kan het geloof van anderen niet een inclusief element in zich hebben? Niet om daarmee de verantwoordelijkheid van bijvoorbeeld kinderen te ontkennen, maar juist om ze te helpen zelf uit te groeien tot gelovigen?

Let verder op Paulus, die de gemeente te Rome herinnert aan de doop. 'Weten jullie niet dat...' (Rom.6:1) zo schrijft hij. Kennelijk is het mogelijk dat je pas later goed realiseert wat de betekenis is van je doop en moet een apostel je dat te binnen brengen.

Het gesprek over doop en het Nieuwe Testament zal gevoerd blijven worden. Ook hier is het belangrijk naar elkaar te blijven luisteren.

Verdere geschiedenis

a. De vroege kerk

In de vroege kerk komen we, zeker aanvankelijk, nauwelijks expliciete argumenten voor of tegen de kinderdoop tegen. Het algemene beeld dat uit de vroege kerk oprijst wijkt niet veel af van wat we in het Nieuwe Testament lezen. Zoals het Nieuwe Testament een missionaire situatie beschrijft, zo is de vroege kerk ook een sterk missionaire kerk geweest. Er komen mensen tot geloof en bekering die zich laten dopen. We lezen van doopcatechese en van een beschrijving van de doopplechtigheid die onmiskenbaar slaat op diegenen, die zo'n catechese kunnen begrijpen. Wel zien we eveneens al relatief vroeg aanwijzingen dat ook kinderen werden gedoopt. Theologen hebben daar niet altijd dezelfde opvatting over gehad. In het algemeen kan gesteld worden dat de praktijk van de kinderdoop vooral meer in zwang is gekomen door een toenemende theologische uitkristallisering over de aard van de zonde van Adam. Er zit in de schuld een collectief element, en daarom zit er ook in de werking van de redding van Christus een collectief element. Zie verder Bijlage 1.

b. Latere eeuwen

Vanaf de 4^e eeuw zetten ontwikkelingen die daarvoor ook al zichtbaar waren zich voort. Dat heeft op den duur geleid tot een dominante praktijk van de kinderdoop.

De kinderdoop krijgt 'vleugels' doordat de kerk in de vierde eeuw van vervolgte kerk uiteindelijk een begunstigde kerk werd. Dat leidde tot een enorme toename van nieuwe leden, waarvan de kinderen in een christelijk gezin opgroeiden.

Daarmee werd de initiatiefunctie van de doop steeds belangrijker. De doop was het moment waarop het lidmaatschap van de kerk begon en dat moment was kort na de geboorte. De doop werd gezien als het begin van het leven als

gelovige. Latere hervormingsbewegingen, hoe radicaal ook van karakter (denk aan de beweging van Franciscanen en Dominicanen uit de 12^e eeuw) hebben hier geen vraagteken achter gezet. Lidmaatschap van een kerk -en dus doop- en participatie in de maatschappij waren in Europa met elkaar verstrengeld. De maatschappij was immers gekerstend.

c. Reformatie en radicale Reformatie

De inzet voor de Hervorming van de kerk leidde tot een breuk in de bestaande kerk. De Reformatoren wilden terug naar de Schrift als bron van het gezag in de kerk en kritiseerden ontwikkelingen en gebruiken in de kerk die aan de kracht van het evangelie van Gods genade en de betekenis van het geloof afbreuk hadden gedaan. Het 'terug tot de bron' leidde echter niet tot een afstand nemen van de praktijk van de kinderdoop. Voor de Reformatoren kwam in de kinderdoop juist de genade van God uit, die aan alles wat de mens inbracht en meebracht, vooraf gaat. Vooral in de calvinistische traditie werd daarbij het verbond van God met Israël als model naar voren gehaald, om zo dit genadekarakter te onderstrepen. Hoewel het belang van het persoonlijke geloof hoog in het vaandel stond, werd daarmee de betekenis van de kerk en haar sacramenten, ook in de collectieve betekenis die daarmee verbonden was, niet ontkend.

De vertegenwoordigers van de zogenaamde 'radicale Reformatie' kozen hierin anders. Ook zij beriepen zich op de Schrift en zagen een duidelijk verband tussen het geloof van de dopeling, diens belijdenis en diens doop. Voor een deel radicaliseerde deze beweging, werd anti-institutioneel en kwam in conflict met de burgerlijke orde van die tijd. Sommigen schuwden het geweld niet, anderen zoals de Mennonieten waren vreedzaam. De beweging werd zelf in beide gedaanten bloedig vervolgd, wat als een schandvlek op de geschiedenis van 'gevestigde kerken' gezien moet worden. Zie verder bijlage 1.

d. Latere ontwikkelingen

Aan het begin van de 17^e eeuw werd het politieke en godsdienstige klimaat in met name Nederland milder. Dat was de aanleiding voor een groep Britse wederdopers, die uit onvrede met de situatie in de Engelse staatskerk een eigen gemeente waren begonnen, om naar Nederland te komen. Zij stonden aan de bakermat van wat later de baptisten genoemd zou worden. Het baptisme heeft een eeuw later vooral in Amerika wortel geschoten en de eerste Nederlandse baptistengemeente ontstond in 1845.

Aan het begin van de 20ste eeuw ontstonden de eerste pinkstergemeenten. Naast de volwassendoop kreeg hier de Geestesdoop veel aandacht. Aanvankelijk was het niet de bedoeling om een nieuwe kerk te stichten: men hoopte dat de gevestigde kerken open zouden staan voor de pinksterboodschap. Weer later zijn er vooral in het laatste kwart van de 20ste eeuw veel evangelische gemeenten ontstaan, vaak als reactie op de vervlakking die ze in hun eigen kerk ervoeren. Hier wordt doop op belijdenis door onderdompeling als de enige mogelijkheid aanvaard.

In de *mainline* protestantse kerken, de Rooms-Katholieke kerk, de Anglicaanse kerk en de oosters-orthodoxe kerken wordt tot op de dag van vandaag de kinderdoop bediend. Dat wil niet zeggen dat er helemaal geen discussie over de doop is gevoerd. Zo is het opmerkelijk dat de theoloog Karl Barth stevige kritiek

op deze kinderdoop uitte (zonder overigens zichzelf te laten 'overdopen'). In een ander opzicht werd het thema doop actueel in de Gereformeerde Kerken. Zie verder bijlage 1.

Hoofdstuk 3: Gesprek tussen de tradities

We hebben gezien dat de praktijk van de kinderdoop ver teruggaat in de kerkgeschiedenis. Of deze doop ook steun vindt in het Nieuwe Testament is en blijft in de discussie hierover omstreken. Minder omstreken is dat de kinderdoop wel belangrijke noties uitdrukt die in de Bijbel (inclusief het Nieuwe Testament) te vinden zijn. En: de kerk heeft in haar ontwikkelingsgang kinderen gedoopt, omdat zij meende hier vanuit haar verstaan van de Schrift en gehoorzaam aan de Geest, toe geroepen en gemachtigd te zijn. Dit geldt zowel voor de huidige Rooms-Katholieke kerk, de oosters-orthodoxe kerken als de grote protestantse kerken. Het kan altijd dat de kerk gedurende bijna haar hele geschiedenis en ook nog eens wereldwijd gedwaald heeft. Dat stelt echter wel voor stevige vragen zoals: hoe heeft God dat dan kunnen toelaten? En hoe moet het dan gewaardeerd worden dat velen die als kind gedoopt zijn op hun weg van het geloof hun doop als begin, ondergrond en houvast hebben ervaren? Is dat inbeelding geweest? Moeten we hen als 'ongedoopten' beschouwen? En hoe aan te kijken tegen de vele ouders die in oprecht geloof hun kind ten doop hebben gehouden en dat ook in later tijd als troost, bemoediging en motivatie tot gebed voor hun kinderen hebben gezien?

Tegelijk is ook zonneklaar dat ook in de tweede genoemde traditie in ernst en openheid is geluisterd naar de stem van de Schrift en de Geest en dat dit heeft geleid tot een afwijzing van de kinderdoop. Deels valt deze afwijzing te verklaren uit het feit dat de kinderdoop zozeer tot 'gewoonte' is geworden dat de radicaliteit eruit is verdwenen. De doop drukt een radicaliteit uit, waar een verburgerlijkte christelijkheid zich slecht toe verhoudt. In het Nieuwe Testament neemt de doop op belijdenis een duidelijke plaats in en ook in de vroege kerk is deze praktijk aantoonbaar. Deze traditie heeft zich vanaf de 16^e eeuw duidelijk gemanifesteerd en is vandaag de dag gerepresenteerd in belangrijke delen van de christenheid. Voor velen is hun doop op belijdenis tot zegen, steun en stimulans geweest en dat geldt ook voor velen die getuige van deze doop zijn geweest.

Dialogo tussen Protestantse Kerk en pinksterkerken

In een dialoog van de Protestantse Kerk met de pinkster- en evangeliekerken (van 2008 tot 2015) is uitvoerig over de doop gesproken. Dat gebeurde in een sfeer van vriendschap en wederzijdse waardering. Hoewel deze gesprekken geen unanimitieit over de doop hebben opgeleverd werd over en weer wel uitgesproken dat:

In de kinderdoop komt uit:

- Zonder te weten/te kiezen worden we geboren onder de erfenis van 'Adam', zo brengt de doop ons zonder te weten/te kiezen onder de erfenis van Christus.
- Zonder ervoor te kiezen ben ik geboren in een gemeenschap die mij 'bestemd' voor Christus.
- God heeft niet alleen een verhouding tot individuen, maar ook tot een geheel. Hij sluit een verbond met een volk, waar enkelingen in begrepen worden.

In de doop op belijdenis komt uit:

- Het radicale karakter van de doop (vaak ook door de vorm van bediening): het gaat immers om een bewuste handeling.
- De noodzaak van persoonlijk geloof en bekering
- Elk spoor van dwang is hier afwezig.

Beide tradities hebben elkaar ook eerlijk bevraagd. De belangrijkste vragen van de pinksterkerken aan de Protestantse Kerk waren:

- Moet je de Bijbeltekst niet teveel masseren om er de kinderdoop uit op te maken?
- Past de doop niet te zeer in het denken van een gevestigde kerk en is de doop niet te zeer verbonden met een premoderne samenleving waarin 'horen bij' anders functioneerde dan in de moderne samenleving?
- Past deze doop niet te zeer in een cultuur van aanpassing?
- Hangt de kinderdoop niet in de lucht nu verbanden als school en huisgezin niet meer ondersteunend werken?

De belangrijkste vragen van de Protestantse Kerk aan de pinksterkerken en de praktijk van alleen doop op belijdenis waren:

- Is het terecht om de legitimatie van kinderdoop afhankelijk te stellen van teksten uit de Bijbel die deze kinderdoop expliciet noemen? Moet je ook niet letten op het geheel van de Bijbel en op de uitlegtraditie van de kerk?
- Sluit deze praktijk niet al te naadloos aan op de cultuur van onze keuzemaatschappij?
- Past deze niet al te zeer in een op het individu gerichte cultuur?

Hoe dan ook....

Er is veel mee gewonnen op deze manier ook met waardering over elkaars dooppraktijk te spreken. Er zijn minstens drie redenen om het geloofsgesprek over de doop niet op de spits te drijven:

1. Het gaat in het verschil niet over wat de kerk gelooft en in het credo (de geloofsbelijdenis) wordt beleden. Het gaat zelfs niet om de heilzame betekenis van de doop. Het gaat 'slechts' over het moment waarop iemand gedoopt wordt.
2. Of we het nu leuk vinden of niet, op grond van de Bijbel is het kennelijk mogelijk om tot verschillende doopopvattingen te komen. De kerkgeschiedenis leert dat er méér antwoorden mogelijk zijn op de vraag 'wanneer dopen'?
3. Met het op de spits drijven, verliezen we onze missionaire opdracht. Het is naar *buiten* niet uit te leggen wanneer we binnenshuis elkaar genadeloos de maat nemen.

Hoofdstuk 4: De eenmaligheid van de doop en overdopen

Een apart thema is de vraag naar de eenmaligheid van de doop. Hoewel dit een aparte notitie vraagt, willen we hier toch kort iets over zeggen:

- a. De doop is eenmalig. Dat wordt geleerd door elke kerkelijke traditie. Die eenmaligheid staat in het Nieuwe Testament nergens ter discussie.
- b. Wanneer in een kerk de kinderdoop wordt bediend, zal deze doop als geldig worden gezien. Dat geldt ook voor de Protestantse Kerk. De kerk kan niet op de doop die is bediend terugkomen. Het kan niet zo zijn dat een doop van bijvoorbeeld 25 jaar geleden door de kerk nu niet meer als doop wordt erkend, ook niet in het geval dat de dopeling in kwestie zijn kinderdoop niet meer erkent. De kerk kan dus iemand die als kind is gedoopt niet nog een keer dopen.
- c. Tegelijk moet de kerk de overtuiging van leden die, ook al zijn ze als kind gedoopt, graag gedoopt willen worden, wel serieus te nemen. Het kan immers zo zijn dat de doop nooit een vervolg heeft gekregen en dat iemand later een bekering heeft ondergaan. Binnen de Protestantse Kerk is daarom de mogelijkheid van een doopgedachtenis. De bekeerling doet belijdenis van zijn geloof en wordt weer in contact gebracht met het water waar hij of zij als kind mee is gedoopt.
- d. Wie als kind is gedoopt en toch als volwassene op grond van eigen geloofsbelijdenis middels onderdompeling gedoopt wil worden, zal hier binnen onze gemeente, die onderdeel is van de Protestantse kerk, geen ruimte voor vinden. Sommigen zullen om die reden overgaan naar een ander kerkgenootschap. Anderen zullen zich elders laten dopen en gewoon blijven meeleven met de eigen gemeente. Wanneer het niet-predikanten geldt, zal hier van twee kanten de regel van de liefde gelden. Van de kant van de bekeerling dat hij of zij de dooppraktijk in de eigen gemeente accepteert en geen partij hiertegen gaat vormen. Van de kant van de kerk om zo iemand in zijn of haar keuze te ondersteunen en in liefde te blijven accepteren als lid van de gemeente.

Hoofdstuk 5: De doopbediening in De Fontein

Wat betekent bovenstaande voor de praktijk van de doopbediening in De Fontein?

- De Fontein erkent van harte de traditie en praktijk van de kinderdoop. Ouder(s) die dat verlangen, mogen hun kind laten dopen. Zij beloven daarbij hun kind voor te gaan in de weg van Christus. Aan kinderen wordt dan ook een eigen plaats gegeven in het leven van de gemeente, in de eredienst. De kinderen worden ingewijd in het geloof door geloofsopvoeding en catechese, in de hoop dat ze uit mogen groeien tot volgelingen van Jezus. In de weg van inwijding en van ontwikkeling van (beginnend) eigen geloof past het dat kinderen worden uitgenodigd om deel te nemen aan het Heilig Avondmaal. Het is aan de ouders hoe hierin te beslissen.
- De Fontein erkent van harte de kracht van de traditie van doop op belijdenis. Dit betekent dat ouders er ook voor kunnen kiezen hun kind niet te laten dopen maar het voor te gaan in de weg van Christus, in het verlangen dat het zich later zelf laat dopen. De geloofsopvoeding en catechese van De Fontein wil hier dienstbaar aan zijn. Ouders die dit betreft, kunnen hun kinderen in de kerk opdragen. Het ligt niet voor de hand dat ouders die hun kinderen niet laten dopen, het laten deelnemen aan het Heilig Avondmaal.
- Het spreekt vanzelf dat in De Fontein met vreugde mensen die nog niet gedoopt zijn, maar tot geloof zijn gekomen in Christus, zullen dopen. Zij worden gedoopt 'op hun belijdenis'.
- De consequentie van de aanvaarding van de kinderdoop binnen De Fontein is, dat eenmaal als kind gedoopte leden, overeenkomstig wat daar hierboven over is gezegd, niet nog een keer gedoopt kunnen worden. Wij moedigen gemeenteleden die dat willen niet aan zich elders te laten dopen. Gemeenteleden die dit wel doen zullen als volwaardige leden van De Fontein blijven beschouwen (met uitzondering van predikanten: zij plaatsen zich in het voorkomend geval buiten het kerkverband van de Protestantse Kerk).
- Er is ruimte voor de doopgedachtenis. Hoewel hier nog geen ervaring mee is, zal in voorkomende gevallen gezocht worden naar een passende vorm. Een doopgedachtenis brengt de 'bekeerling' in lijfelijk contact met het doopwater waarin hij of zij ooit is gedoopt. Hierbij wordt een persoonlijk getuigenis of belijdenis uitgesproken. De wijze waarop dit lijfelijk contact tot stand komt, kan nader worden besproken en vastgesteld. Voor de gemeente moet het duidelijk zijn dat het bij een doopgedachtenis niet om een doop gaat.

- De doop hoeft niet geproblematiseerd te worden. Laat ieder uit de overtuiging van zijn of haar hart handelen en de doop als gave van God met vreugde ontvangen of laten ontvangen. We dopen in De Fontein niet met een angstig geweten of een betreffende doop 'wel mag' of 'wel bijbels is'. We mogen leven in een evangelische vrijheid. We hoeven evenmin de opvatting van hen die doop en eigen geloofsbelijdenis verbinden te problematiseren. We kunnen in vrijheid gemeenteleden die op grond van hun overtuiging zich elders hebben laten dopen, blijven aanvaarden.
- Laat echter wel in liefde en openheid steeds het gesprek over en de bezinning op de doop gaande gehouden worden. De doop is een groot gebeuren, een heilig sacrament, en daar past een voortdurend gesprek over de kinderdoop en doop op belijdenis bij en de daarbij horende zoektocht van gemeenteleden. Ook waar dit gesprek onder het voorteken van evangelische vrijheid staat, zijn we wel gehouden ons ernstig te bezinnen op wat ons van God gegeven is en of we ook als het om de doop gaat, ons bewegen in de weg van de gehoorzaamheid van het geloof.

Vastgesteld door de kerkenraadscommissie van geloofsgemeenschap De Fontein Apeldoorn op 17 mei 2017.

ⁱ We noemen de volgende relevante documenten: *Doop, doopgedachtenis en doopvernieuwing* (2008) *Uitgangspunten voor doopgedachtenis* (2009) en *Dialogo Pinksterkerken* (2015), met name hoofdstuk 1: Rond de doop, pag. 15-20